

at sætte en kop kaffe på gasblusset for at varme den, fortæller hans mor Inge Turéll i filmen. Til gengæld var han uhyre professionel og disciplineret i sit arbejde – og skrev konstant. »På os andre vokser hår og negle ud, men ud af Dan er det sproget, der vokser,« som én af vennerne siger i filmen.
Foto: Steen Møller Rasmussen

AF MIRIAM KATZ

»Den offentlige Onkel Danny-person er jo en facade – og en facade, som han havde meget stort besvær med, da han havde etableret den. Den blev ved med at forfølge ham over det hele, og inde bagved var han jo naturligvis helt andenledes og kaotisk og meget sky. Han var ikke nem for alvor at komme i nærheden af og lære at kende. Så han bragte altså Onkel Danny-figuren som et skjold, så han kunne stå ude i medieverdenen og tale og væ-

INTERVIEW

Bag mediefænomenet Onkel Danny gemte sig en sammensat og sky person, der ikke altid havde det nemt med den facade, han selv havde skabt. Det viser ny film om manden og myten Dan Turéll, skabt af to instruktører og fans, der ser den myreflittige multikunstner som åndelig storebror.

nas. Og han var ikke bange for at være politisk ukorrekt. F.eks. viste han kvaliteterne i Disneys univers og insisterede på, at det rummede kvaliteter som i Shakespeares værker – midt i en tid, hvor alle sad og tærskede kapitallogik og mente, at alt, der kom fra USA, pr. definition var af det onde.« siger Lars Movin.

Men at Dan Turéll også kunne være ærkekat, kantet og besværlig, lægger de to instruktører ikke skjul på.

»Han var kompromisløs og kunne ikke snuppe, når noget lugtede af overklasse og snob-

re højtaler for det, han gerne ville sige.»

Sådan fortæller en af Dan Turélls nære venner, digteren Peter Laugesen, i Lars Movins og Steen Møller Rasmussens bevægende dokumentar »Onkel Danny - portræt af en karisma cowboy«.

Filmen, der i disse dage vises på Odense Filmfestival, får biografpremiere på næste fredag, og for de to instruktører er den et dybt personligt værk. »Han var vores åndelige storebror, som for så mange andre i vores generation,« siger Lars Movin, årgang 1959, forfatter, filminstruktør og skribent ved Dagbladet Informationen.

»Det var Dan Turéll, der introducerede os for beagenerationens forfattere, Jack Kerouac, Allen Ginsberg og William S. Burroughs. Han formulerede, hvad vi mente om en række af århundredets vigtigste kunstnere, fra Andy Warhol over jazzens og rockens ikoner som Bob Dylan, Lou Reed og Iggy Pop. Han åbnede døren til det amerikanske og legitimerede, at man tog tegneserier, popmusik og kriminalromaner alvorligt. Og han genåbnede også vores øjne for det danske, med sine tekster om Gustav Winkler, Ikea-reoler og hverdagen i forstæderne,« siger Lars Movin, der sammen med Steen Møller Rasmussen, instruktør og fotograf fra Den Danske Filmskole, har vendt hver en sten både i DRs arkiver og i gemmerne hjemme hos venner og familie for at finde levende billeder med Dan Turéll til filmen.

Nye billeder af Onkel Danny

Det er da også lykkedes de to tilrettelæggere at opspore hidtil ukendt materiale, bl.a. fra 1970ernes københavnske kunstnermiljø, hvor Turéll slog igennem som eksperimenterende digter, men også private småfilm fra barndommen i Vangede kan ses i dokumentarfilmen, hvor bl.a. venner og kolleger samt hustruen, Chilli Turéll, fortæller om manden og myten Dan Turéll.

Sammen tegner de et billede af en ultra-ambitiøs og disciplineret kunstner, der sugede impulser til sig og brændte døgnnet rundt for at give dem udtryk i digte, romaner, sange, avisartikler. I løbet af sin forholdsvist korte levetid - han var 47, da han døde af kræft i 1993 - nåede han overvældende meget: Over 90 udgivelser blev det til, fra de syrede eksperimenterende digte via det populære erindringsværk »Vangede Billeder« i 1975, til de senere års kriminalroma-

skab, så det kunne være svært at se forskel mellem den offentlige og den private Dan Turéll. Måske derfor syntes alle, at de kendte ham, og når han stod og spillede billiard nede på stamværtshuset, kunne han godt blive lidt raddet, når folk hele tiden kom hen og slog ham på skulderen og sagde »Onkel Danny, gj en omgang«. Onkel Danny-figuren var ikke Dan, men en litterær stemme, han skabte som beskyttelse, så han kunne have et liv uden for forfatterskabet - for at undgå at blive ædt op,« siger Lars Movin, der ligesom Steen Møller Rasmussen nåede at møde Dan Turéll et par gange.

»Vi kendte ham, ligesom så mange danskere kendte Dan fra koncerter, fra byen og først og fremmest fra forfatterskab. Vi kendte ham ikke personligt, men man syntes jo, man kendte ham, når man læste ham,« som Steen Møller Rasmussen siger. Selv tog han i sin tid S-toget ud til Vangede

Station, da »Vangede Billeder« udkom, for at gå en tur op ad Stolpegårds Allé og se de steder, som Dan Turéll beskriver i den erindringsroman, der for alvor gjorde forfatteren til folke- og efterhånden fik fast plads på gymnasiernes pensumlister.

Også Lars Movin var en ægte fan, der som teenager stormede op på hovedbiblioteket i Odense, hver gang der kom noget nyt af Dan Turéll - indtil han begyndte at få råd til at købe bøgerne selv.

Men hvad er det særlige ved Dan Turéll, der gjorde ham til mere end blot en populær forfatter? Movin og Rasmussen er ikke i tvivl:

»Han havde en fantastisk kapacitet til at modtage impulser og filtrere dem kortfattet og præcist. Man fik et nyt blik på verden via hans tekster. Og så kunne han simpelthen fortælle gode historier. Selv opfattede han sig konsekvent som en outsider i opposition til det akademiske og litterære par-

beri. Han opfattede sig selv som en proletartræng og en oprører, men samtidig var han jo intellektuel, det kunne han ikke løbe fra. Alligevel var arbejderklasse-udtryk som »hver svarer sit« og »færdigt arbejde« ikke bare noget, han sagde - det var normer, han tog alvorligt. Derfor var han også enormt plaget af den skattesag, han fik på halsen, og som nær ruinerede ham. Han hadede autoriteter - undtagen de helte, han selv valgte, og som han så til gengæld dyrkede uhaæmmet,« siger Steen Møller Rasmussen.

Selv om kræften til sidst svækkede ham, døde Dan Turéll, som han levede - skribent de Lars Movin:

»Han antydede selv, at han ikke regnede med at leve så længe, og at det var derfor, han var så produktiv. Han levede også så intenst, at det er svært at forestille sig Dan Turéll som 70-årig. Han brændte hver dag døgnnet rundt. Han var en original - dem er der ikke så mange af i dag.«

Forlaget Borgen genudgiver ultimo oktober Dan Turélls udvalgte essays, portrætter og præsentationer i »Medtæmningerne«.

»Dan Turéll - portræt af en karma cowboy«, der i disse dage vises på Odense Filmfestival, får biografpremiere d. 23. august.

mir@berlingske.dk